

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

**ЁШЛАРГА ЯНГИ ТУРМУШ
ҚУРАЁТГАНИДА ЎЗ ХОНАДОНИДА
ҚЎШИМЧА УЙ-ЖОЙ ҚУРИШ УЧУН
ГАРОВСИЗ КРЕДИТ АЖРАТИШ УЧУН
КАФИЛЛИК БЕРИШ БЎЙИЧА
УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА**

«Адолат» миллий ҳуқуқий ахборот маркази

Тошкент - 2024

Ёшларга янги турмуш қураётганида ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш учун кафиллик бериш бўйича услубий қўлланма. Расмий нашр. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Адолат» миллий ҳуқуқий ахборот маркази, – Т.: 2024 й. – 21 б.

Тузувчи: Э. Шайдулин

Ёшларга янги турмуш қураётганида ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш учун кафиллик бериш бўйича услубий қўлланма “маҳалла еттилиги” ҳамда кенг аҳоли қатлами учун ишлаб чиқилган бўлиб, қўлланмада кредит манбаларини шакллантириш тартиби, кредитлар мониторингини олиб бориш ва кредитни қайтариш тартиби, қарз олувчиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш тартиби содда тилда кўрсатиб ўтилган.

Мазкур услубий қўлланма тавсиявий хусусиятга эга.

МУНДАРИЖА

<i>Кириш.....</i>	<i>3</i>
<i>Ёшларга янги турмуш қураётганида ўз хонадонда қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш учун кафиллик беришни тартибга солувчи қонунчилик ҳужжатлари .....</i>	<i>4</i>
<i>Янги турмуш қурган ёшларнинг қўшимча уй-жой қуриш маданиятини шакллантириш.....</i>	<i>5</i>
<i>Янги турмуш қураётганида ўз хонадонда қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратишга учун кафиллик беришда “маҳалла еттилиги”нинг ўрни .....</i>	<i>9</i>
<i>Кредит манбаларини шакллантириш тартиби қандай?...14</i>	
<i>Кредитлар мониторингини олиб бориш ва кредитни қайтариш тартиби.....17</i>	
<i>Қарз олувчиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари қандай?.....19</i>	
<i>Иловалар .....</i>	<i>20</i>
<i>Ижтимоий тармоқлардаги фойдали ҳаволалар .....</i>	<i>21</i>

КИРИШ

Сўнгги маълумотларга кўра, мамлакатимизда 2023 йилнинг январь-декабрь ойларида Ўзбекистонда рўйхатга олинган никоҳлар сони 283 808 тани ташкил этди. Шу рақамнинг ўзиёқ ёшларни янги уй-жойга бўлган катта эҳтиёжини кўрсатиб турибди.

Шубҳасиз, қўшимча уй-жой янги турмуш қурганлар учун қўшимча даромад манбаи бўлиши билан бирга, ердан ижобий фойдаланиш, яшаш сифатини ошириш имконини беради. Тарихдан маълумки, ердан унумли фойдаланиш фаровонлик манбаи бўлиши мумкин.

Яқин ўтмишда биз ўз мулкларида қўшимча уйларни муваффақиятли қуриб, бошқараётган уй эгалари сони ортиб бораётганини кўрдик. Баъзилар ҳатто замонавий, барқарор қурилиш амалиётлари ва технологияларини ўз лойиҳаларига киритдилар.

Давлат томонидан қўшимча уй-жой қуришдан манфаатдор бўлган уй-жой мулкдорларини ҳуқуқий ва моддий қўллаб-қувватлаш борасида фаол ишлар олиб борилмоқда. Бу борадаги қонунчилик базаси мустаҳкамланиб, янги турмуш қурганлар учун қурилиш рухсатномалари, экологик тоза материаллар, имтиёзли кредитлар бериш каби моддий-техника ресурслари билан таъминлаш жараёни йўлга қўйилди.

Янги турмуш қурганларнинг уй-жойларидан самарали фойдаланиш орқали даромадларини ошириш ва яшаш сифатини яхшилашда кўмаклашиш мақсадида кенг кўламли қўлланма ишлаб чиқилди. Барча уй-жой мулкдорлари учун мўлжалланган ушбу қўлланмада ер эгаларининг ҳуқуқлари, уларга тақдим этиладиган қонуний имтиёзлар ҳамда ушбу ҳуқуқ ва имтиёзлардан тўғридан-тўғри фойдаланиш жараёни ёритилган.

Қўлланма Сиз учун фойдали ва манфаатли бўлади деб умид қиламиз.

Ёшларга янги турмуш қураётганида ўз хонадонид қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш учун кафиллик беришни тартибга солувчи қонунчилик ҳужжатлари

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маҳалла институтининг жамиятдаги ролини тубдан ошириш ва унинг аҳоли муаммоларини ҳал этишда биринчи бўғин сифатида ишлашни таъминлашга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида”ги 21.12.2023 йилдаги ПФ-209-сонли Фармони

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маҳаллаларда ёшлар билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 19.01.2022 йилдаги ПҚ-92-сонли қарори

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Темир дафтар” ва “Аёллар дафтари”га киритилган оилаларнинг фарзандлари ҳамда “Ёшлар дафтари”га киритилган янги турмуш қурган ёшларнинг яқка тартибдаги хонадонид қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 12.10.2021 йилдаги 637-сонли қарори

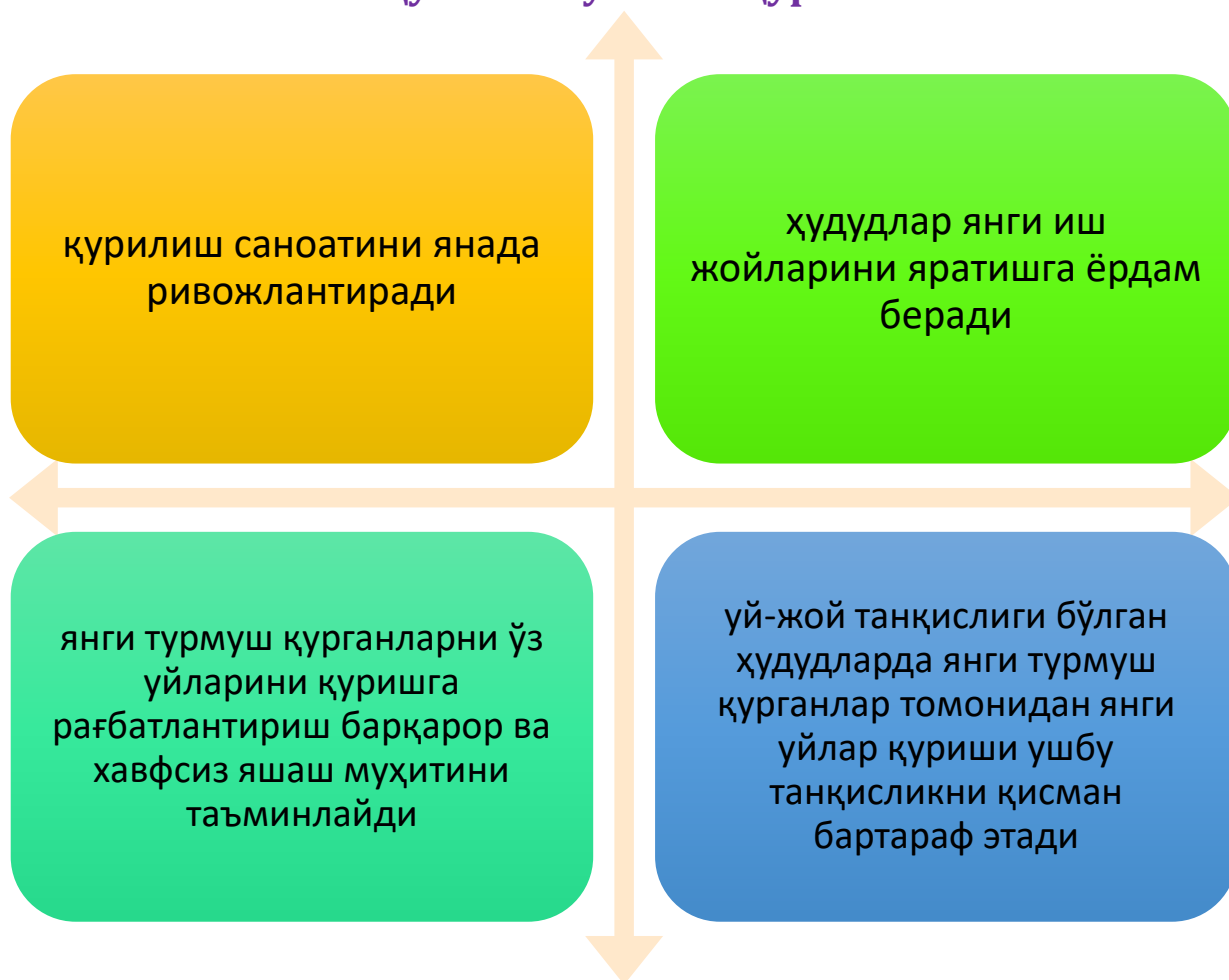
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 07.06.2022 йилдаги 312-сонли қарори

Янги турмуш қурган ёшларнинг қўшимча уй-жой қуриш маданиятини шакллантириш

Нега янги турмуш қурган ёшларнинг қўшимча уй-жой қуришини тарғиб қилиш керак?

Қўшимча уй-жой қуриш:

Сўнгги йилларда айнан янги турмуш қурган ёшларнинг қўшимча уй-жой қуришни тартибга солишга қаратилган **4 та ҳужжат** қабул қилинган. Бу эса, ўз навбатида, ҳукумат ҳам айна шу йўналиш истиқболига катта ресурслар сарфлаётганини кўрсатади.

Шундан келиб чиқиб, биз янги турмуш қурган ёшларнинг қўшимча уй-жой қуришни тарғиб қилишимиз, мазкур соҳада қонунчилик ҳужжатларининг мазмунини тушунтиришимиз, аҳолига яратилган ҳар бир имтиёз ҳақида тўғри маълумот

бериб, керак бўлса, ушбу имтиёزلардан фойдаланишни ўргатишимиз зарур.

Уй-жой нима?

Уй-жой ёшларнинг алоҳида тоифаларининг ўз кучи билан, хусусий пудрат ташкилотларини ёки ўзини ўзи банд қилган шахс сифатида рўйхатдан ўтган ёлланма ишчиларни жалб этган ҳолда ўз хонадонида қурилган яқка тартибдаги қўшимча уй-жойлардир.

Фуқароларнинг доимий яшашига мўлжалланган, белгиланган санитария, ёнғинга қарши, техник талабларга жавоб берадиган, шунингдек белгиланган тартибда махсус уйлар (ётоқхоналар, вақтинчалик уй-жой фонди уйлари, ногиронлар, фахрийлар, ёлғиз қариялар учун интернат-уйлар, шунингдек болалар уйлари ва бошқа махсус мақсадли уйлар) сифатида фойдаланишга мўлжалланган жойлар турар уй-жой деб ҳисобланади.

Гаров нима?

Бир шахснинг бошқа шахсга мол-мулкни ёки унга бўлган ҳуқуқни мажбуриятларни таъминлаш учун бериши **гаров** ҳисобланади.

Гаровга кўра қарздор (гаровга қўювчи) гаров билан таъминланган мажбуриятни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тақдирда кредитор (гаровга олувчи) бу мажбурият бўйича

гаровга қўювчи томонидан гаровга қўйилган мол-мулкнинг қийматидан бошқа кредиторларга қараганда имтиёзли суратда қаноатлантирилишига қонунда назарда тутилган тартибда ҳақли бўлади.

Қонун бўйича ҳақиқий бўлган ҳар қандай мажбуриятнинг: заём, банк кредити, ижара, олди-сотди, юкларни ташиш ва ҳуқуқнинг ҳар қандай субъектлари (жисмоний ва юридик шахслар, давлат) ўртасидаги бошқа мажбуриятларнинг бажарилиши гаров билан таъминланиши мумкин.

Буни билиш муҳим! Мажбурият пул бирликларида (миллий валютада ёки чет эл валютасида) ифодаланган бўлиши лозим.

Кафиллик нима?

Кафиллик бўйича кафил бошқа шахс ўз мажбуриятини тўла ёки қисман бажариши учун унинг кредитори олдида жавоб беришни ўз зиммасига олади.

Кафиллик шартномаси келгусида вужудга келадиган мажбуриятни таъминлаш учун ҳам тузилиши мумкин.

Буни билиш муҳим! Кафиллик шартномаси ёзма шаклда тузилиши керак. Ёзма шаклга риоя қилмаслик кафиллик шартномасининг ҳақиқий бўлмаслигига олиб келади.

Қарздор кафиллик билан таъминланган мажбуриятни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тақдирда кафил ва қарздор кредитор олдида солидар жавоб берадилар, башарти

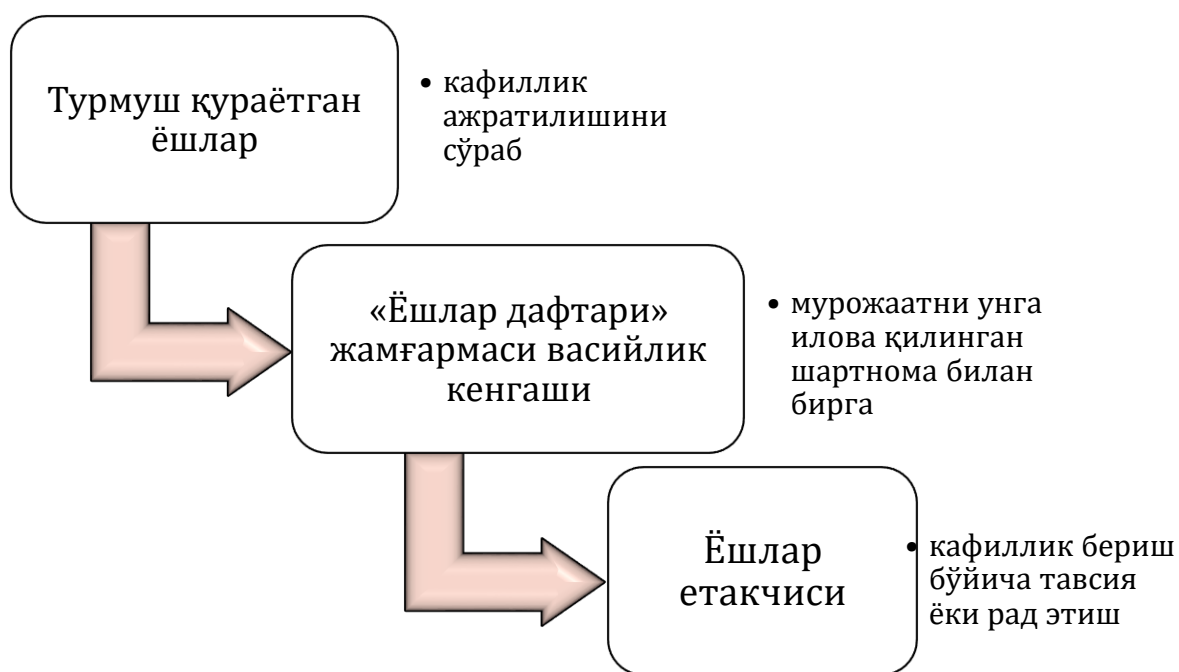

қонунда ёки кафиллик шартномасида кафилнинг субсидиар жавобгар бўлиши назарда тутилган бўлмаса.

Башарти, кафиллик шартномасида бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, кафил кредитор олдида қарздор билан баравар ҳажмда жавоб беради, шу жумладан фоизлар тўлайди, қарзни ундириб олиш бўйича суд чиқимларини ва қарздор мажбуриятини бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги туфайли кредитор кўрган бошқа зарарларни тўлайди.

Агар кафиллик шартномасида бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, биргалашиб кафил бўлган шахслар кредитор олдида солидар жавоб берадилар.

Турмуш қураётган ёшлар ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит олиш учун кафиллик ажратилишини сўраб туман (шаҳар) «Ёшлар дафтари» жамғармаси васийлик кенгашига тижорат банкининг кафиллик бериш ҳақидаги хати билан бирга ариза беради.

Янги турмуш қураётганида ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратишга учун кафиллик беришда “маҳалла еттилиги”нинг ўрни

“Маҳалла еттилиги”нинг асосий вазифалари ҳамда маҳаллани ривожлантиришда тутган ўрни

“Замон шиддат билан ўзгарипти. Маҳаллани жойларда муаммоларни чинакам ҳал қиладиган институтга айлантиришимиз зарур. Яна тажриба ортирамиз, яна ўзгартирамиз. Ҳаёт бизни шунга мажбур қиляпти. Ҳозирги таҳликаларга ечим топамиз десак, бизнинг ягона йўлимиз – маҳалла, маҳалла, маҳалла ва бир марта маҳалла. Маҳалла тизими обрўйини қанча кўтарсак, одамлар ишонади, одамлар биздан рози бўлади”, – Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 21 декабрдаги ПФ–209-сон қарорига мувофиқ **Ўзбекистон маҳаллалари уюшмаси** (кейинги ўринларда – Уюшма), унинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри бўйича бошқармалари, шунингдек туманлар (шаҳарлар) бўлимлари ташқил этилди. Шунингдек, маҳалланинг халқ билан давлат ўртасидаги **“кўприк”** вазифасини амалга оширувчи мустақил ва халқчил тузилмага айланишига кўмаклашиш Уюшманинг вазифасидир. Мазкур вазифани амалга ошириш учун ҳар бир маҳаллаларда “маҳалла еттилиги” фаолияти йўлга қўйилиб, маҳалланинг ички ресурсларини аниқлаш ҳамда уларни ижтимоий хизматлар ва ёрдам кўрсатиш учун сафарбар этишга қаратилган асосий фаолият йўналишлари белгиланди.

Буни билиш муҳим! “Маҳалла еттилиги” фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари намунавий тузилмасига киритилган **маҳалла раиси** раҳбарлигидаги **ҳоким ёрдамчиси, ёшлар етакчиси, хотин-қизлар фаоли, профилактика инспектори, ижтимоий ходим** ва **солиқ инспектори**

аъзоларидан иборат бўлган гуруҳ бўлиб, маҳалланинг жамият ҳаётидаги ўрнини ошириш ҳамда соҳада бошқарув тизimini такомиллаштириш мақсадида ташкил қилинган.

2024 йилдан бошлаб барча туман ва шаҳарларда **“Маҳалла бюджети”** тизими амалиётга жорий этилди. Бунда:

а) ҳар бир маҳалладаги Маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш жамғармасига қуйидаги маблағлар йўналтирилади:

жисмоний шахслардан олинадиган мол-мулк солиғи ва ер солиғи бўйича ундирилган маблағларнинг (нотурар жойлар бўйича ундириладиган мол-мулк солиғи ва ер солиғи бундан мустасно) **10 фоизи**;

маҳалла идоралари орқали кўрсатилган давлат хизматлари учун ундирилган йиғимнинг **10 фоизи**;

маҳалладаги ҳудуди 2 000 квадрат метргача бўлган давлат кўчмас мулк объектларини ҳоқими ёрдамчиси онлайн-буюртманомасига асосан тўғридан-тўғри электрон онлайн-аукцион савдолари орқали сотишдан тушадиган маблағлар, баҳолаш ва сотиш харажатлари чегирилган ҳолда;

маҳалланинг мол-мулкини белгиланган тартибда ижарага беришдан олинадиган маблағлар;

Маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш жамғармаси тўғрисидаги низомда белгиланадиган бошқа маблағлар;

б) Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маҳаллани қўллаб-қувватлаш кенгашлари Маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш жамғармаси маблағларини қайта тақсимлаган ҳолда иқтисодий ва ижтимоий ривожланишда ортда қолаётган маҳаллаларга йўналтириши мумкин.

Маълумот учун. Ижтимоий ёрдам ва субсидиялар аҳолининг камбағалликдан чиқишини таъминлаш учун мақсадли ва манзилли йўналтирилиши ҳамда қарорлар қабул қилинишида очиқлик, ҳаққонийлик, ижтимоий адолат ва шаффофлик тамойилларига риоя қилиниши учун “маҳалла еттилиги” **масъул ва жавобгар бўлади.**

Ушбу “еттилик”да **ёшлар етакчисининг** давлатнинг ёшларга нисбатан олиб борилаётган сиёсатида ўрни жуда муҳимдир.

Ёшлар етакчисининг асосий вазифалари:

✓ маҳаллаларда ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, жумладан уларни “Беш ташаббус олимпиадаси”да иштирок этишга жалб этиш.

(Ҳар ойда камида 20 нафар ёшларни спорт, муסיқа ва фан тўғаракларига жалб этади.

Ҳафтада бир маротаба спорт мусобақалари, муסיқа ва рақс танловларини ташкил этади).

✓ ишсиз ёшлар ва мактаб битирувчилари бандлигига кўмаклашиш, жумладан “Ёшлар бандлиги дастури”ни маҳаллада амалга ошириш.

(Маҳаллада ишсиз ёшлар ва мактаб битирувчиларининг рўйхатини шакллантиради ва ҳоким ёрдамчиси билан биргаликда уларнинг бандлигини таъминлайди.

Ҳар ойда бир маротаба мактабнинг битирувчи синф ўқувчилари билан учрашиб, олий таълим муассасаси ва мутахассислик йўналишини танлаш ҳамда кириш имтиҳонларига тайёргарлик кўришга ёрдам беради).

✓ давлат кўмагига муҳтож “оғир” тоифадаги ёшларнинг ҳаётда ўз ўрнини топишларига кўмаклашиш.

(Маҳаллада “оғир” тоифадаги ёшларнинг яшаш манзили ва иш жойига ҳар ойда камида бир маротаба бориб, бириктирилган раҳбарлар билан биргаликда ҳаётда ўз ўрнини топишига кўмаклашади).

✓ ҳуқуқбузарлик содир этишга мойиллиги бўлган ёшлар билан, шунингдек, профилактика инспектори билан биргаликда ҳуқуқбузарлик содир этишга мойиллиги бўлган вояга етмаганлар билан тизимли ишлаш.

(Хуқуқбузарлик содир этишга мойиллиги бўлган ёшлар ва вояга етмаганларни ҳар бири билан индивидуал ишлайди).

✓ “Ёшлар дафтари”га киритилган ёшларнинг муаммоларини ҳал этиш, жумладан ёшларга кўрсатиладиган 30 та ёрдам турларидан самарали фойдаланиш.

(Ҳар чоракда бир мартаба ёрдам кўрсатилган ёшларнинг уйига бориб, лойиҳаларини амалга оширишга кўмаклашади).

✓ хориждаги ватандош ёшлар билан ишлаш ва уларни қўллаб-қувватлаш.

(Ҳар ойда камида бир мартаба хориждаги ёш ватандошлар билан мулоқот қилиш орқали уларнинг фаолиятини ўрганади ҳамда Ватанга қайтиб фаолиятини юритиши учун “маҳалла еттилиги” билан зарур чораларни кўради).

✓ иқтидорли ёшларни излаб топиш, истеъдодини рўёбга чиқариш ва уларни қўллаб-қувватлашга кўмаклашиш.

(Ҳар ойда камида 1 нафар иқтидорли ёшларни аниқлайди, истеъдодини рўёбга чиқариш бўйича улар билан индивидуал ишлайди, мавжуд ёрдам турлари орқали уларни қўллаб-қувватлаш чораларини кўради).

✓ ёшлар ўртасида китобхонликни кенг тарғиб қилиш, жумладан ёшлар етакчисининг ўзи ҳар ойда камида 1 та китоб мутолаа қилиш орқали шахсий намуна кўрсатиши.

(Ҳар чоракда камида бир мартаба маънавият, маданият ходимлари, ёзувчи ва шоирларни жалб қилган ҳолда ёшлар ўртасида китобхонликка оид тадбирларни ташкил этади).

✓ шахсий ривожланиш мақсадида, жумладан “Ибрат фарзандлари” лойиҳаси доирасида камида 1 та хорижий тилни мукамал ўрганиш.

(Маҳалла ёшларини хорижий тилларни ўрганишга доимий қизиқтириб боради).

Ёшлар етакчисининг янги турмуш қураётганида ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратишга учун кафиллик беришдаги ўрни.

“Биз фаолиятимизнинг биринчи кунларидан ҳамма ишни маҳаллада, халқимиз билан биргаликда ташкил қилиб келяпмиз. Бу тизимни босқичма-босқич ривожлантирдик. Энди яна қўшимча куч, имкониятлар бериляпти.

Бу ҳам ваколат, ҳам масъулият дегани. Маҳаллалар – давлатимизнинг энг катта замини”, – Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёев

Ёшлар етакчиси янги турмуш қураётганида ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш учун кафиллик беришда уй-жой қуриш учун 33 миллион сўмгача гаровсиз кредит ажратишда “Ёшлар дафтари” жамғармасининг кафиллигини тақдим этади.

Кредит манбаларини шакллантириш тартиби қандай?

Ёшларнинг алоҳида тоифаларига якка тартибдаги хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз асосда ажратиладиган кредитлар қуйидаги манбалар ҳисобидан шакллантирилади:

- Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан иштирок этувчи тижорат банкларига жойлаштирилдиган маблағлар;
- тижорат банкларининг ўз маблағлари ва қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа маблағлар.

Буни билиш муҳим! Иқтисодиёт ва молия вазирлигидан олинган маблағ, улар ҳисобидан ажратилдиган кредитлар қарз олувчилар томонидан тўловларни амалга ошириш муддатидан қатъи назар, банклар томонидан Бош битим, шартнома ва унга илова қилинган қайтариш графикларига асосан қайтарилади.

Ёшларнинг алоҳида тоифаларига якка тартибдаги хонадонида қўшимча уй-жой қуришга кредитлар ажратиш учун Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан тижорат банкларига маблағларни жойлаштириш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 5 февралдаги 56-сон қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан жойлаштирилган маблағлар ҳисобидан ипотека кредитлари ажратиш тартиби тўғрисида” низомга мувофиқ амалга оширилади.

Ёшларнинг алоҳида тоифаларига кредитлар ажратиш тижорат банклари томонидан мазкур Низомга ва банкларнинг ички кредит сиёсатига мувофиқ амалга оширилади.

Ариза берувчи кафиллик ажратишни сўраб тижорат банкининг Васийлик кенгаши номига юборилган ариза берувчи томонидан қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратиш учун **кафиллик бериш ҳақидаги хатини** тақдим этади.

Васийлик кенгаши **уч иш куни** ичида мурожаатни унга илова қилинган ҳужжатлар билан бирга ариза берувчи яшаб келаётган маҳалладаги ёшлар етакчисига юборади.

Маҳалладаги ёшлар етакчиси **беш иш куни** ичида кафиллик бериш ёки рад этиш ҳақида хабарномани Васийлик кенгашига юборади. Бунда кафиллик беришни рад этиш ҳақида хабарнома юборилганда рад этиш сабаблари асосланиши талаб этилади.

Буни билиш муҳим! Агар маҳалладаги ёшлар етакчиси мурожаатни унга тушган пайтдан бошлаб беш иш куни ичида кўриб чиқмаса ёки кафиллик беришни асоссиз рад этиш ҳақида хабарнома берса, Васийлик кенгаши ариза берувчининг ижтимоий ҳимояга муҳтожлигини ҳамда унинг мурожаати ушбу параграф талабларига мувофиқлигини ўрганган ҳолда унинг мурожаатини қаноатлантириш ҳуқуқига эга бўлади.

Мурожаатни ўрганиш натижаларига кўра, Васийлик кенгаши қарорига асосан **уч иш куни** ичида ариза берувчига кафиллик берилиши мумкин.

Турмуш қураётган ёшларнинг ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит олиш учун кафиллик бериш СХЕМАСИ

Босқич	Субъектлар	Тадбирлар	Муддатлар
1-босқич	Ариза берувчи*	Турмуш қураётган ёшлар ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит олиш учун кафиллик ажратилишини сўраб туман (шаҳар) «Ёшлар дафтари» жамғармаси васийлик кенгашига тижорат банкининг кафиллик бериш ҳақидаги хати билан бирга ариза беради.	1 иш куни ичида
2-босқич	Васийлик кенгаши	Мурожаатни унга илова қилинган шартнома билан бирга ариза берувчи яшаб келаётган маҳалладаги ёшлар етакчисига кўриб чиқиш учун юборади.	3 иш куни ичида
3-босқич	Маҳалладаги ёшлар етакчиси	Ариза берувчига кафиллик бериш бўйича тавсия ёки рад этиш ҳақидаги хабарномани Васийлик кенгашига юборади. Бунда, кафиллик беришни рад этиш ҳақида хабарнома юборилганда, рад этиш сабаблари асослантрилиши талаб этилади.	5 иш куни ичида
	Васийлик кенгаши	Маҳалладаги ёшлар етакчиси Васийлик кенгашига белгиланган муддатда кафиллик бериш учун тавсия ёки рад этиш ҳақида хабарнома бермаса ёки асоссиз рад этилганлиги аниқланса Васийлик кенгаши ариза берувчининг мурожаатини қаноатлантиради.	5 иш куни ичида
4-босқич	Васийлик кенгаши	Мурожаатни ўрганиш натижаларига кўра ариза берувчига кафиллик беради.	3 иш куни ичида

*Турмуш қураётган ёшларнинг ўз хонадонида қўшимча уй-жой қуриш учун гаровсиз кредит ажратишга қуйидаги тоифадаги ёшларга кафиллик берилади:

«Ёшлар дафтари»га киритилган, никоҳи қайд этилганига 3 йилдан ошмаган ёш фуқаро

Кредитлар мониторингини олиб бориш ва кредитни қайтариш тартиби

Кредитни қайтариш ва у бўйича ҳисобланган фоизларни тўлаш тартиби банк ва қарз олувчи ўртасида тузилган кредит шартномаси, қонунчилик ҳужжатлари ва банк кредит сиёсати билан тартибга солинади.

Кредит бўйича фоиз кредит қолдиғига нисбатан ҳар куни ҳисоблаб ёзилади ва ҳар ойда бир марта ундирилади.

Кредит бўйича асосий қарзни ва фоизни тўлаш тартиби кредит шартномасида белгиланади.

Бунни билиш муҳим! Бунда, ҳисобланган фоиз ва кредит бўйича асосий қарз банк ва қарз олувчи томонидан имзоланган, кредит шартномасига илова қилинган тўловлар жадвалида белгиланган муддатларда ундирилади.

Банк кредитдан фойдаланишнинг бутун даври давомида доимий мониторингни амалга оширади. Мониторинг давомида банкнинг масъул ходими кредитдан мақсадли фойдаланилиши, асосий қарз ва фоизнинг тўланишини назорат қилиб боради.

Кредитдан белгиланган мақсадда фойдаланмаганлик учун қарз олувчига нисбатан банк томонидан қўлланиладиган чоралар кредит шартномасида белгиланган бўлиши керак.

Қарз олувчи томонидан кредит бўйича асосий қарз ва унга ҳисобланган фоиз тўлови белгиланган муддатларда тўланмаганда, банк ходими қарз олувчи билан шахсан учрашиб мажбуриятини бажарилмаётгани сабабини аниқлайди ва муддатида қайтарилмаган кредитнинг қайтарилишини таъминлаш чорасини кўришни талаб қилади.

Кредит мониторинги давомида тақдим этилган ҳисобот ва унга илова қилинган ҳужжатларни таҳлил қилиш жараёнида банк томонидан кредитдан мақсадсиз фойдаланилганлиги аниқланган тақдирда, банк мақсадсиз фойдаланилган маблағ ва

улар бўйича ҳисобланган фоизларни шартномада белгиланган тартибда муддатидан олдин ундириб олади.

Кредитни ўз вақтида ва тўлиқ қайтармаслик хавфи юзага келса, банк кредит шартномаси ҳамда қонунчилик ҳужжатлари талаблари асосида тўлов (қайтариш) муддати келган кредит ва фоиз тўловларини ундириш чораларини кўради.

Берилган кредитни муддатидан олдин ундириш мақсадида банк қарз олувчи (биргаликда қарз олувчи)нинг ҳар қандай ҳисобварақларидан (омонат, банк карталаридаги) маблағларни акцептсиз тартибда ундириб олиши ва қарздорликни қайтаришга йўналтириши мумкин.

Буни билиш муҳим! Ушбу шартлар албатта кредит шартномасида белгиланган бўлиши керак.

Кредит бўйича муддати ўтган асосий ва фоиз қарздорликни қарз олувчидан уч ой ичида ундириш имкони бўлмаган тақдирда, ушбу қарздорликлар тегишлича Низомда кўрсатилган кафилликлар ҳисобидан **бир ой ичида** қоплаб берилади.

Буни билиш муҳим! Бунда, қоплаб берилган кредит қарздорлиги суммасини тегишлича “Саховат ва кўмак”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари” жамғармаларига ушбу жамғармалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи ташкилотлар томонидан қарз олувчидан регресс тартибида ундириш чоралари кўрилади.

Қарз олувчиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари қандай?

Ариза берувчи кредит олиш учун банкка мурожаат қилганда, банк кредитнинг асосий шартлари тўғрисидаги ахборот варақасини **бепул** тарзда такдим этади.

Банк ариза берувчига кредит бўйича тўланиши лозим бўлган ойлик тўловлар миқдори ҳамда ариза берувчининг даромадларини таҳлил қилган ҳолда ушбу тўловларни тўлаш учун унинг имконияти етиши (ёки етмаслиги) ҳақида тушунтириш беради.

Кредит шартномаси имзоланмасдан олдин банк ариза берувчига ушбу шартнома лойиҳасини танишиб чиқиш учун ўзи билан олиб кетиш ҳуқуқига эга эканлиги тўғрисида хабардор қилиши лозим.

Буни билиш муҳим! Банк қарз олувчига кредит шартномаси имзоланган кунда шартноманинг битта асл нусхасини кредитни қайтариш жадвалини илова қилган ҳолда такдим этиши керак.

Банк кредит ажратишда банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда банклар фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисидаги қонунчилик ҳужжатлари талабларига мувофиқ қарз олувчиларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаши шарт.

Қарз олувчи қурилган якка тартибдаги қўшимча уй-жойнинг тўлиқ қийматини йўқолиш ва шикастланиш хавфларидан суғурта қилишда суғурта ташкилотини мустақил танлаш ҳуқуқига эга.

Маълумот учун. Ариза берувчи (қарз олувчи) давлат органлари ва ташкилотлари, тижорат банклари ходимларининг хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) юзасидан қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда юқори турувчи ташкилотга ёки судга шикоят қилиши мумкин

ИЛОВАЛАР

1-илова

_____ вилояти _____ туманидан Мурожаатни ўрганиш юзасидан
ДАЛОЛАТНОМА

« _____ » _____ 2024 йил
_____ тумани

Мурожаатнинг виртуал тизимдаги рақами: _____ / ___ санаси: _____ 2024 й.

Фукаро Ф.И.О: _____

Туғилган сана, йили: _____

Сектор № _____

Маҳалла: _____

Манзили: _____

Иш жойи (ижтимоий ҳолати): _____

Телефон : +998 _____

Мурожаат/мазмун:

Мурожаатни ўрганган ташкилот ва маъсул ходим лавозими, телефони:

Мурожаатни кўриб чиқиш натижаси:

Ташкилот раҳбари:

_____

Маъсул ходим:

_____

МФЙ раиси:

_____

Мурожаат муаллифининг муносабати:

Ижтимоий тармоқлардаги фойдали ҳаволалар

Маҳалла уюшмасининг Telegram канали

“Smart mahalla” Telegram бот

“Онлайн Маҳалла” Электрон платформаси

Ўзбекистон маҳаллалари уюшмаси сайти

“Ҳуқуқий ахборот” Telegram канали